

Respektfull formidling av Arktis

CECILE FEEN

Alt dette vi står midt i – naturen, kulturen og historien – dette må så mange som mulig få oppleve! Brita Knutsen Dahl sto ytterst ved fyrlykten på Kapp Linné, så mot den nedlagte radiostasjonen med det mektige Griegfjellet som bakteppe, og bestemte seg: Her skulle hun ta imot gjester fra hele verden. Basecamp Explorer Spitsbergens eventyr på Isfjord Radio var i gang.

INTRODUKTION

Du må ville nok, da får du det til! Det var, og er, Brita Knutsen Dahls drivkraft. Da hun sto ytterst på Kapp Linné på Svalbard med sin lille sønn ved siden av seg, var hun fullstendig klar over at foran henne lå uendelige mange timer med hardt arbeid, stødig styring og innovasjonsvilje. Brita hadde lest sin historie om kvinnenens betydning i Arktis, de hadde forsket, fangstet og stått taust bak eventyrlystne polfarere som har fått sin plass i historien. Ved fyrlykten ytterst i Isfjorden i juni 2004 startet arbeidet som føyer Brita Knutsen Dahl inn i rekken av kvinner som har vært viktige og betydelige formidlere av Arktis.

– Isfjord Radio har siden 1933 etablert seg som et hjem for alle som var og er langt hjemmefra. Radiostasjonen spilte først og fremst en rolle for kommunikasjonen mellom de som befant seg på hytter, ekspedisjoner

Fig. 1. Majestetiske omgivelser ved inngangen til Isfjorden. Bak hotellet kneiser Griegfjellet.

og skip i Arktis. Over radioen ble det formidlet alt fra livsviktig nødannrop til hjertesukk om hjemlengsel og dårlig fangst. Og selve stasjonen, den var åpen og tok vennlig imot besøkende som trengte en seng og et godt måltid, forteller Brita.

Slik er det også i dag. Reisen hit, uansett om du kommer sommer eller vinter, er en liten moderne ekspedisjon der besøkende har vært tett på følelsene som velter opp i oss i møte med den røffe og storslagne naturen i Arktis. Du føler på å være liten, samtidig som du kjenner mestringen i å bakse snøscooteren gjennom fjellmassivene eller forsere havets krefter til stasjonen ytterst i vest, på 78 grader nord.

En anelse galskap

Å få tillatelse til kommersiell reiselivsdrift ved en gammel radiostasjon på Svalbard ble første arbeidskrevende innsats for Brita Knutsen Dahl. Statseide Telenor Svalbard AS sto som eier av bygninger og anlegget, og det norske næringsdepartementet var rettmessige eiere av grunneien.

– Våren 2004 deltok jeg på den offisielle åpningen av fiberkabelen fra fastlands-Norge til Svalbard, der daværende administrerende direktør i

Fig. 2. Etter mørketiden kommer det først lyset til Isfjord Radio i begynnelsen av februar.

Fig. 3. Turen til villmarkshotellet er en stor del av eventyret gjestene er en del av på Svalbard.

Telenor Svalbard, Vegard Gjerde, proklamerte at Isfjord Radio ikke lenger var av betydning for deres kjernevirksomhet, og at stasjonen dermed kunne overtas av andre.

Jeg tenkte: Den tar vi! Dagen etter tok jeg kontakt med Vegard, minnes Brita.

I løpet av de neste årene måtte Knutsen Dahl først og fremst overbevise styret i Basecamp Explorer Spitsbergen om potensialet som lå i å tilby reiselivsopplevelser ved den gamle radiostasjonen.

– Jeg hadde nok erfaring fra Svalbard til å vite at slike sjanser kommer meget sjelden. Det er ingen andre norske anlegg av denne størrelsen i villmarken på Svalbard, og det ville på ingen måte være mulig å få tillatelse til å bygge tilsvarende i Arktis. Mulighetsbildet og kommersialiseringsstrategien ble grundig dokumentert, og dermed fikk jeg både banken og styret i selskapet med i den videre søknadsprosessen.

Mens Brita Knutsen Dahl arbeidet med forretningsplaner og dokumentasjon, ble Isfjord Radio solgt fra Telenor Svalbard til Store Norske Spitsbergen Kulkompani (red. anm.: I dag Store Norske), en transaksjon mellom to statseide virksomheter. De krevende forhandlingene fortsatte mot sterke konkurrenter og en betydelig offentlig behandling, og etter fire år kunne Brita Knutsen Dahl signere den første leieavtalen på 20 års varighet av anlegget på Kapp Linné, i villmarken ni mil uten-

Fig. 4. Isfjord Radio ligger ved siden av et viktig fuglereservat, med yrende liv om sommeren.

for Longyearbyen. Med vissheten om at hit fører ingen tilrettelagte veier, kun havet, tundraen og de mektige fjellmassivene.

– Vi ble møtt med mye hoderisting, og mange mente at dette var ren galskap. Ta med gjester til en nedlagt radiostasjon, der et gammelt kai-anlegg med kompliserte sjøforhold tok imot deg om sommeren, og arktisk vær og føre skapte uforutsigbarhet for scooterkjøring om vinteren - nei, det var ikke mange som heiet på at vi kunne få bærekraftig drift ut av dette, smiler Brita. Hun motbeviste alt og alle.

Forvandlingen

– Vi skulle beholde den hjemlige atmosfæren i bygningene. Og vi skulle ivareta stasjonens helt spesielle historie. Bygningene var preget av arkitektur fra 1940 og 1950-årenes funksjonalisme, og jeg så at strukturen var egnet for hoteldrift. Sammen med tekniske fagpersoner gjennomgikk vi rom for rom sommeren 2007, og konstaterte at vi hadde et anlegg som var gammelt, men operativt. Strukturen var god, men det arktiske hjemmet i vest måtte gjenskapes.

Brita Knutsen Dahl hadde vært ute en vinternatt før, med rekordrask oppbygging av et nedbrent hotell i Jotunheimen (red. anm.: Nasjonal-

park i fastlands-Norge), i tillegg til krevende etablering av turistinstallasjoner i Gudbrandsdalen.

I midten av februar 2008 skulle de første gjestene komme med snøscooter til Isfjord Radio, og Brita hadde drøye seks måneder på å forvandle anlegget til et sted der du føler deg velkommen, ivaretatt og hjemme. Hun tok en viktig telefon til Halvor Bakke.

– Halvor ble anbefalt av søsteren min, Anne-Grethe, som hadde jobbet med ham på noen interiørprosjekter. Han var ny i interiørbransjen, men hadde en tydelig ambisjon med arbeidet sitt: Halvor ville at alle, absolutt alle, skulle ha råd til å skape et hyggelig hjem. Dessuten var han målrettet og ambisiøs, grundig og uredt. Han nølte ikke med å takke ja til dette ville prosjektet, langt borte fra Oslos leverandører av interiørartikler, forteller Brita.

Den påfølgende høsten hadde Brita og Halvor mange og lange samtaler om materialer, farger og muligheter. Halvor besøkte Isfjord Radio og tok inn alt han så i naturen rundt seg. De konstante skiftningene i hav og himmel, fargene i de arktiske fjellene som representerer alle jordens geologiske epoker, drivveden i fjæra og den spede floraen over tundraen. Naturens fargepalett ble hentet inn i interiøret, som et trygt bakteppe i alle rommene, uten å utkonkurrere det uendelig vakre som omgir radiostasjonen i vest.

– 1. januar 2008 overtok vi offisielt driftskontrakten ved Isfjord Radio, og 3. januar kjørte en liten kolonne av tungt lastede snøscootere ut mot Isfjord Radio i polarnatten. Med i følget var blant annet Halvors foreldre, Lise og Osvald, en dyktig snekker, Isfjord Radios første vertskap, guider, vår unike ekspedisjonsleder Solfrid Håkenstad, Halvor og jeg. Ute i vest ventet uendelig mange liter med maling, gardiner, sengetøy, møbler og mat – det meste fraktet til Isfjord Radio med båt gjennom høsten 2007.

Vi hadde mange og lange arbeidsdager foran oss, minnes Brita. Og de mange og lange arbeidsdagene har fortsatt siden.

Fig. 5. Arktiske råvarer på menyen. Overraskende matopplevelser møter gjestene når kjøkkensjef Rogier Jansen står ved grytene.

Fig. 6. De nære øyeblikkene når vi samles rundt arktiske fristelser og godt drikke.

Hjemme i vest

– Jeg innrømmer at jeg har dratt fra Isfjord Radio og tenkt at nå orker jeg ikke mer. Det er langt fra familien og huset mitt i Gålå i Gudbrandsdalen, til den gamle radiostasjonen ytterst på Kapp Linné. Driften, logistikken og arbeidsforholdene i Arktis er krevende. Det er langt til nærmeste butikk, og klimaet tærer på bygningsmassene, men også folk.

Vi opererer under konstant utfordrende værforhold, og kan aldri ta noe for gitt. Vi har hatt isbjørn som har brutt seg inn i vinlageret ved stasjonen, og vi må alltid være forberedt på at gjester blir værfaste, sier Brita.

– Men så er det noe med dette stedet, som borer seg inn i sjelen og

Fig. 7. Badstuen Kokeriet er bygget i massivtre, og er et nydelig rom for fysisk og mental avslapping.

Fig. 8. Isbjørn besøker ofte villmarkshotellet, derfor er det alltid påkrevd å følges med vakt mellom bygningene.

utfordrer vår forståelse av å operere i et av verdens mest sårbare, men samtidig mektige klimaer. Vi har et formidlingsansvar, vi skal skape en ramme for viktigheten av å ivareta det arktiske mangfoldet og samtidig løfte frem historien til de som har gjort banebrytende arbeid før oss.

Basecamp Explorer Spitsbergen, ved CEO Brita Knutsen Dahl, hadde i 2004 en ambisjon om å skape et villmarkshotell som kunne ta imot opp mot 50 gjester, som skulle møte et gjestfritt vertskap som bød på en oppredd seng, gode måltider og ikke minst en hjemlig og lun atmosfære.

– Kontrastene i Arktis er så store. En reise til Isfjord Radio er et møte med mektige naturelementer, og da ligger stasjonen der som et trygt mål som tilbyr den fine balansen mellom høy hotellstandard og 100 prosent nærhet til havet, himmelen, fjellene, isen og tundraen. Her skal du føle deg hjemme uansett om du sitter i stillongs i stuen og lar blikket hvile mot horisonten, eller du tar på penskjorten for å feire en spesiell anledning rundt festbordet i spisestuen, sier Brita. Selv har hun nippet til champagneglasset i bunad da Halvor Bakke og Brita mottok den velfortjente Olavsrosa fra Norsk Kulturarv for sin ivaretagelse av radio-stasjonens historiske elementer, basert på god balanse i bruk og vern av gamle hus. Hun har sikret stasjonen når Kongen av Arktis rusler

Fig. 9. For sitt arbeid med interiør og ivaretagelse av historie har Halvor Bakke og Brita Knutsen Dahl mottatt den norske hedersbevisningen Olavsrosa.

langs kyststripen i vest, og hun har aldri lagt bort innovasjonsviljen som gjør at Isfjord Radio Adventure Hotel i dag står i en særstilling blant de arktiske reiselivsproduktene.

– Basecamp Explorer Spitsbergen har alltid vært motivert av historie- og kunnskapsformidling. Kvalitet står som en bærebjelke i både drift og opplevelsesproduksjon. Visjonen og målet vårt er å være den stødige, kompetente guiden gjennom din arktiske eventyrreise. Vi skreddersyr og tilrettelegger etter det utfordrende klimaet vi opererer i, vi løfter gjestenes forståelse og respekt for dette unike habitatet, samtidig som vi skaper sjelsettende øyeblikk, forklarer Brita Knutsen Dahl.

– Og vi gir oss ikke. Nå gjennomfører vi energiltak i samarbeid med eieren Store Norske, som i løpet av 2023 reduserer dieselforbruket ved stasjonens aggregater med opp mot 80 prosent av det opprinnelige forbruket. Og sammen med en dedikert dugnadsgjeng, som Halvor Bakke tok initiativet til å invitere inn sommeren 2008, vedlikeholdes nye deler av stasjonen årlig.

Om du kommer med snøscooter over isbreene mot Isfjord Radio, eller om du skimter de karakteriste bygningene foran baugen på båten som tar deg ut Isfjorden, så blir du slått av en helt særegen

Fig. 10. Brita Knutsen Dahl har med innovasjonsvilje og stødig hånd utviklet et helt særegent hotellprodukt i villmarken.

følelse. Først og fremst en dyp respekt for menneskets evne til å etablere det umulige, en radiostasjon fra 1933, omgjort til et villmarkshotell av høyeste standard fra 2008. Men mest av alt fylles du av taknemlighet. Det uberørte er et mangelfullt gode, og med respekt og lun vennlighet formidler Basecamp Explorer Spitsbergen historien og fremtiden.

Formidler Arktis

Etter 15 års drift har Basecamp Explorer funnet en ideell modell der Isfjord Radio Adventure Hotel tar imot gjester fra det første lyset stiger

i horisonten i februar, til mørket igjen kryper inn over Svalbard i oktober. Gjester fra alle verdensdeler og i alle aldre besøker årlig stasjonen i vest, og Halvor Bakke er fremdeles sterkt engasjert i arbeidet med å skape hjemmekoselige og delikate rammer for alle som kommer til Isfjord Radio.

Stasjonen gir også helt spesielle utfordringer og muligheter for arbeidstakere som vil jobbe i vill natur med de utfordringer det fører med seg. Her er absolutt ingen arbeidsdag lik den forrige, men byr på ny læring, mestring og løsningsorienterte beslutninger.

– Ja, jeg har oppnådd målet om å formidle det særegne, arktiske til uendelig mange gjester, presentert i historiske rammer som er oppgradert til et villmarkshotell. Men det er viktigere enn noen gang å øke forståelsen for at en reise til Isfjord Radio ikke bare er et personlig eventyr, det er en dannelsesreise som skal motivere til å ivareta Arktis og dets betydning for den globale miljøbalansen, sier Brita Knutsen Dahl, og avslutter:

– Vi vil videreføre det gode arbeidet med et sterkt reiselivsprodukt ved Isfjord Radio, og sammen med Riksantikvaren, huseier Store Norske og Næringsdepartementet skal vi fortsatt ivareta kulturhistorien, gjennomføre energiomstillingen vi er i gang med og til enhver tid videreutvikle i henhold til de spesielle, arktiske forholdene vi opererer under.

KILDER

Store Norske, energianlegg

<https://www.snsk.no/energi/pilotanlegg>

Basecamp Explorer Spitsbergen AS

Reiselivsaktør på Svalbard i over 25 år

Inngående kompetanse om Arktis

Tilbyr både definerte reiseprodukter og skreddersøm

Tilbyr mindre og større arktiske ekspedisjoner

Drifter Isfjord Radio Adventure Hotel

Drifter Basecamp Hotel, Longyearbyen

Eier og drifter verdens nordligste kommersielle hytte, Nordenskiöld Lodge

Eier og drifter hundegård med 80 Alaskan huskyes, Longyearbyen

En ansvarlig tilrettelegger av arktiske opplevelser med meget høy kvalitet

Vektlegger respektfull formidling av historie, kultur og natur